Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Promemorian Ett nytt system för miljösanktionsavgifter

KN2026/01561

Sammanfattning

Konkurrensverket tillstyrker att både fasta och rörliga miljösanktionsavgifter kan dömas ut. Rörliga miljösanktioner bidrar till ökad proportionalitet i avgiftsbestämningarna. Konkurrensverket anser vidare att beloppsspann och bedömningsgrunder för rörliga miljösanktioner stärker förutsättningar för en jämlik rättstillämpning inom landet och förutsägbarhet för företag.

Konkurrensverket ser även ett behov att det vid beräkning av den ekonomiska fördelen i fråga om återföring av vinst finns tydliga utgångspunkter för hur beräkningen ska göras.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i det remitterade underlaget.

5.2 Systemet ska bestå av fasta och rörliga miljösanktionsavgifter

I promemorian föreslås att miljösanktionsavgifter ska vara fasta och rörliga. För rörliga miljösanktionsavgifter ska hänsyn tas till bedömningsgrunder och fastställas inom ett på förhand angivet spann. Konkurrensverket tillstyrker förslaget.

Konkurrensverket anser att införandet av rörliga miljösanktionsavgifter kan bidra till att sanktionerna i högre grad anpassas till omständigheterna i det enskilda fallet. Ett system som i större utsträckning beaktar överträdelsens allvar och konsekvenser kan enligt Konkurrensverkets bedömning främja proportionalitet vid avgiftsbestämningen.

Konkurrensverket
Ringvägen 100
118 60 Stockholm
08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se
www.konkurrensverket.se

Konkurrensverket bedömer vidare att ett system med angivna bedömningsgrunder och beloppsspann för rörliga sanktioner kan skapa förutsättningar för mer träffsäkra och förutsebara sanktioner. Tydliga ramar för avgiftsbestämningen kan ge företag bättre möjligheter att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av överträdelser och därmed stärka incitamenten att följa regelverket.

6.2.3 Föreskrifter om rörliga miljösanktionsavgifter ska innehålla bedömningsgrunder

I promemorian föreslås att det i regeringens föreskrifter om rörliga miljösanktionsavgifter ska framgå vilka bedömningsgrunder som ska beaktas när storleken på avgiften bestäms. Konkurrensverket tillstyrker förslaget.

Konkurrensverket ser positivt på åtgärder som ökar transparensen kring hur rörliga miljösanktionsavgifter bestäms. Tydlig information om vilka omständligheter som beaktas vid avgiftsbestämningen ger möjlighet till ökad förutsebarhet för berörda företag.

En transparent reglering kan vidare minska utrymmet för varierande bedömningar genom att tydliggöra vilka omständigheter som ska beaktas vid avgiftsbestämningen. Detta kan minska osäkerheten kring tillämpningen av regelverket och bidra till mer likvärdiga konkurrensförutsättningar för aktörer.

6.3.1 Vem som beslutar om en miljösanktionsavgift

I promemorian föreslås att en rörlig miljösanktionsavgift ska beslutas av tillsynsmyndigheten eller av den myndighet som utför marknadskontroll. Om tillsynsmyndigheten är en kommunal nämnd, ska dock länsstyrelsen i det län där kommunen är belägen pröva frågor om rörliga miljösanktionsavgifter. Konkurrensverket har inget att invända mot förslaget.

Konkurrensverket bedömer att den föreslagna ordningen kan bidra till en mer enhetlig tillämpning av reglerna om rörliga miljösanktionsavgifter. Förslaget kan också skapa förutsättningar för att koncentrera och upprätthålla den kompetens som krävs för att genomföra de bedömningar som aktualiseras inom systemet. Konkurrensverket bedömer att förslaget bidrar till att likartade överträdelser bedöms på ett likartat sätt oavsett var i landet de förekommer.

12.4 Uteslutning från offentlig upphandling

I promemorian föreslås att ingen ytterligare reglering införs för att uppfylla EU-förordningen om ekodesigns krav på tillfälligt uteslutande från offentlig upphandling.

Konkurrensverket ser generellt positivt på åtgärder som stärker incitamenten att konkurrera genom regelefterlevnad. Om allvarliga överträdelser av de krav som följer av ekodesignförordningen kan få betydelse vid offentlig upphandling minskar möjligheten att erhålla konkurrensfördelar genom att åsidosätta

tillämpliga regelverk. Därigenom stärks förutsättningarna till konkurrens på lika villkor.

Tillämpning av uteslutning från offentliga upphandlingar kommer att behöva bedömas av de upphandlande myndigheterna. Konkurrensverket ser här ett behov att säkerställa att myndigheterna på ett rättssäkert och ändamålsenligt sätt kan få information kring aktörer som begått lagöverträdelser vilka kan aktualisera uteslutning. Konkurrensverket anser att detta bör beaktas vid den fortsatta beredningen av promemorians förslag.

13 Återföring av vinst

I promemorian föreslås att den som begått en överträdelse av kraven i vissa specifika artiklar i EU-förordningen om minskade metanutsläpp och därigenom gjort en vinst, ska vara skyldig att betala ett belopp som motsvarar vinsten, om beloppet kan fastställas (så kallad återföring av vinst). Konkurrensverket har inget att invända mot förslaget.

Konkurrensverket anser att det i grunden är positivt att ekonomiska fördelar som uppkommer genom regelöverträdelser kan elimineras. Om överträdelser medför ekonomiska vinster som får behållas riskerar incitamenten att följa regelverket att försvagas. Ett system för återföring av vinst bidrar därför till att säkerställa att regelefterlevnad inte medför konkurrensnackdelar. Konkurrensverket bedömer att förslaget därför kan främja konkurrens på mer lika villkor mellan företag som följer regelverket och företag som annars skulle kunna erhålla ekonomiska fördelar genom överträdelser.

För att systemet ska fungera effektivt är det angeläget att det finns tydliga utgångspunkter för hur den ekonomiska fördelen ska beräknas. En alltför osäker eller resurskrävande beräkningsmodell riskerar att försvåra tillämpningen.

Förslaget om återföring av vinst innebär enligt Konkurrensverkets förståelse att den ekonomiska fördelen kommer att behöva bedömas, att ett orsakssamband behöver visas, att eventuell överföring av kostnadsbesparingar till andra marknadsled (så kallad *passthrough*) kan påtalas och behöva beaktas, samt att företag kan ha tydliga incitament att aktivt påverka bedömningen av återföring av vinst. Konkurrensverkets erfarenhet är att det kan vara krävande att påvisa orsakssamband mellan ett agerande och förekomsten av en ekonomisk effekt eller skada och att sådana frågor kan innebära omfattande ekonomisk och statistisk analys. Konkurrensverket vill därför påtala behovet av tydliga utgångspunkter vid beräkningen av den ekonomiska fördelen, något som kan motverka behovet av avancerad analys och komplexa bedömningar hos Naturvårdsverket och domstolar.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Marie Östman. Föredragande har varit ekonområdet Martin Sutinen.